

τῆς σταθερᾶς αὐτοῦ ταχύτητος ἐν τῇ τροχιᾷ αὐτοῦ, ὁ κ. Vogel ἐξετίμησε τὴν ἀπόλυτον ταχύτητα τοῦ ἀστρου τούτου ἐν τῇ τροχιᾷ αὐτοῦ, ὑποτιθεμένη κυκλικῆ, ἴση πρὸς 42 χμ. κατὰ λ'· καί, ἐκ τῆς ἐντελῶς γνωστῆς διαρκείας τῆς περιφορᾶς, ἣτις ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τῆς περιόδου τῆς μεταβολῆς τῆς ἐντάσεως τοῦ φωτὸς τοῦ ἀστέρος τούτου (ἐξισουμένης πρὸς 2 ἡμ. 20 ὥρ. 49'), συνεπέρανε τὸ μήκος τῆς περιφερείας τῆς τροχιᾶς, ἐξ οὗ ὑπελόγησε τὴν ἀκτίνα τοῦ ὑπὸ τοῦ Algol διανομένου κύκλου ἀνερχομένην εἰς 1 700 000 χμ., ἧτοι 80κις περίπου μικροτέραν τῆς ἀκτίνος τῆς γῆνης περὶ τὸν Ἥλιον τροχιᾶς.

Τοιαῦτα τὰ θαυμάσια ἀποτελέσματα τῆς μεθόδου ταύτης. Ἐκεῖ ἔνθα τὸ τηλεσκόπιον οὐδεμίαν περιοδικὴν κίνησιν σημεῖοι, ἢ φωτοανάλυσις δεικνύει ὅτι ὁ ἀστὴρ κινεῖται καὶ κινεῖται περιφερόμενος ἐπὶ τροχιᾶς, ἣς ὀρίζει τὴν ἀκτίνα καὶ τὴν ταχύτητα δι' ἧς τὸ ἀστὴρ ἐν τῇ κυκλικῇ ταύτῃ τροχιᾷ φέρεται.

Ἄλλ' οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἄς μὴ νομισθῆ ὅτι ὁ σεβαστὸς οὗτος καθηγητὴς ἀνήκει εἰς τὴν χορείαν τῶν ὁμολογουμένως εὐαρίθμων φαντασιοκόπων, οἵτινες οὐδόλως θέλουσιν ἢ δύνανται νὰ διακρίνωσι τὸ βέβαιον καὶ ἀσφαλὲς τοῦ ἀβεβαίου ἢ πιθανοῦ, ἢ τοῦ δυνατοῦ καὶ ἐνδεχομένου. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶνε ὅτι σημειῶν κατωτέρω τὰς ὑπὸ τοῦ κ. Vogel γενομένας ὑποθέσεις πρὸς προσδιορισμὸν τῶν λοιπῶν στοιχείων τοῦ συστήματος τοῦ Algol, ὑποθέσεις ἀναφερομένας ἰδίᾳ εἰς τὴν ὑποθετικὴν μᾶζαν τοῦ περὶ αὐτὸν περιφερομένου ἀράτου πλανήτου, ἀναγράφει ἐπὶ λέξει τὰδε: Οἱ ἐν μέρει ῥιψοκίνδουνοι οὗτοι ὑπολογισμοὶ δικαιολογοῦνται προφανῶς ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ὅσῃ τὸ δυνατόν ἀπώτερον ἐξωθήσεως τῶν πορισμάτων τῶν φασματικῶν παρατηρήσεων· ἐπὶ πλέον δ' ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα ν' ἀνοίγωσι ἐνδιαφερούσας ἀπόψεις, διότι καταδεικνύουσι τὸν βαθμῆδὸν ἔτι μᾶλλον ἀδιάρρηκτον καθιστάμενον δεσμὸν τῶν μεθόδων τῆς οὐρανόβιου Μηχανικῆς καὶ τῆς νεωτέρας Ὀπτικῆς· ἀνάγκη ὅμως σαφῶς νὰ χωρισθῶσι τὰ ὀλοσχερῶς ἐξηκριθώμενα γεγονότα τῶν προσθέτων ὑποθέσεων, διότι ἀνευ τούτου διακινδυνεύει τις ν' ἀποδώσῃ εἰς τὰς αὐστηράς μεθόδους, πλάνας προερχομένας ἐξ ἐκτιμήσεων ἀυθαιρέτων.

βον Τὰς ἐσχάτως διὰ τῶν φασματογραφικῶν παρατηρήσεων γενομένας ἀνακαλύψεις τῆς κινήσεως τριῶν ἀπλανῶν θεωρουμένων ἀκινήτων, ἀνακαλύψεις, ἄς ὁ συγγραφεὺς θεωρεῖ ὡς ἀπαρχὰς μακρᾶς σειρᾶς τοιούτων, καὶ ὧν αἱ μὲν δύο πρῶται ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ κ. Pichering, διευθυντοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπείου τοῦ Harvard Gollège (ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις), ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς ἀστέρας β τοῦ Ἠνιόχου καὶ ζ τῆς Μεγάλης Ἀρκτου, ἢ δὲ τρίτη, ἀναφερομένη εἰς τὸν α τῆς Παρθένου (ἢ Στάχυν), ὑπὸ τοῦ κ. Vogel. Τούτων ὁ μὲν πρῶτος (β τοῦ Ἠνιόχου) ἀποδεικνύεται διπλοῦς, τῶν συνιστῶντων αὐτὸν ἀστέρων συστρεφομένων ἐν τροχιᾷ ἐπαισθητῶς κυκλικῇ ἐν διαστήματι 4 περίπου ἡμερῶν, μετὰ μεγίστης σχετικῆς

ταχύτητος 240 χμ. κατὰ λ', ὅπερ ἀντιστοιχεῖ εἰς τροχίαν ἔχουσαν ἀκτίνα 13 000 000 χμ. περίπου, ὁ δεύτερος (ζ τῆς Μεγάλης Ἀρκτου), εὑρίσκεται ἐπίσης διπλοῦς, ἀποτελούμενος ἐκ δύο λαμπρῶν ἀστέρων, ὧν ὁ εἰς περιφέρεται περὶ τὸν ἕτερον, ὁ δὲ τρίτος (Στάχυν) κινεῖται, ὡς καὶ ὁ Algol, μετὰ μεγίστης ταχύτητος 89 χμ. κατὰ λ', μετὰ περιόδου 4 περίπου ἡμερῶν.

Ἐνταῦθα περατοῦται ἡ σοβαρὰ μελέτη τοῦ κ. Cornu.

Υ. Γ. Ἀπὸ τοῦ 1890 ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ τῶν Παρισίων ἤρξαντο γινόμεναι δοκιμαὶ πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ταχύτητος τῆς προσεγγίσεως ἢ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν ἀστρῶν ἀπὸ τῆς Γῆς, διὰ τῆς καταλλήλου πρὸς τοῦτο διασκευῆς τοῦ μεγάλου τηλεσκοπίου τοῦ Ἀστεροσκοπείου ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῷ διευθυντοῦ τῆς φασματοσκοπικῆς ὑπηρεσίας, κ. Deslandres. Αἱ μέχρι δὲ τῆς στιγμῆς ταύτης γενομένη παρατηρήσεις ἐπικυροῦσι τὸ ἀλλοθὲς τῆς θαυμαστῆς ὄντως μεθόδου πρὸς μελέτην τῶν κινήσεων τῶν ἀστρῶν, ἣν ἐπιτραπήτω ἡμῖν, καίπερ μὴ κατὰ τοῦτο ἐντελῶς συμφωνοῦσι τῷ σεβαστῷ κ. Cornu, ν' ἀποκαλῶμεν ἐν τῷ μέλλοντι διὰ τοῦ ὀνόματος μόνου τοῦ ἀληθοῦς αὐτῆς ἰδρυτοῦ μεθόδου τοῦ Fizeau.

ΗΛ. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Ἄν τις τῶν τῆς Ἀφροδίτης ἢ τοῦ Ἄρεως κατοίκων προσήρχετο χάριν περιγηθῆσεως εἰς τὴν ἡμετέραν σφαῖραν κατὰ τὴν περὶ τὴν πρώτην τοῦ Ἰανουαρίου ἐποχὴν, θὰ ἐξεπλήσσετο ἴσως μεγάλως, βλέπων πάντας τοὺς πολίτας καὶ τὰς πολιτίδας νὰ συγχαίρωσιν ἀλλήλους μετὰ τοσαύτης ζωηρότητος ἐπὶ τῷ ὅτι κατὰ ἐν ἔτος ὀλιγώτερον θὰ ἔζων ἐν τῷ ἐπιγείῳ τούτῳ κόσμῳ. Ἀναμφιβόλως ὁ βίος δὲν στοιχίζει πολλά, τὰ ἔτη ταχέως παρέρχονται καὶ δικαίως ὁ Λαμαρτίνος ἔλεγε περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἐτῶν τούτων:

C'est encore un pas vers la tombe

Où des ans aboutit le cours,

Encore une feuille qui tombe

De la couronne de nos jours!

Ἄλλ' ἐπὶ τέλος πρὸ τῶν ὀργῶν τῶν παντοειδῶν ἐπινομιῶν, ὅσπερ τὸ ἀποιχόμενον ἔτος ρίπτει εἰς τὸν οὐδὸν τοῦ ἐπερχομένου καὶ πρὸ τῆς θυέλλης τῶν εὐστερηῶν δώρων καὶ φιλοφρονήσεων, ἦτις ἐν στροβίλοις πνέει ἐπὶ δεκαπενθήμερον ὄλον ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος, ἄρρενός τε καὶ θηλείας, νεαζούσης ἢ καὶ ἐν παιδικῇ εὐρισκομένης ἡλικίᾳ, ὁ ἡμέτερος ἐκ τοῦ ἔξω τῆς ἡμετέρας γῆς κόσμου προσερχόμενος παρατηρητῆς δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ συμπεράνη ὅτι πράγματι ὀλοκλήρος ὁ κόσμος εὐρηται ἐν τῇ χαρᾷ, τῇ ἐκστάσει τῆς εὐτυχίας ὅτι πλείοτερον εἰς τὸν τάφον προσήγγισεν. Εἰς πάσας δὲ τὰς παραδοξολογίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὁ ἡμέτερος οὐράνιος ταξειδιώτης θὰ προσθέσῃ ἀναμφιβόλως καὶ τὴν

τοῦ ἀσυνεποῦς, ἢ δ' ἐπιγεννησομένη αὐτῷ ἐντύπωσις ἔσται προφανῶς ἢ ἐξῆς ὅτι ἂν πεπρωκισμένοι τυγχάνωμεν διὰ διανοητικῶν δυνάμεων, ἢ λογικῆ ὁμῶς δὲν ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον ἡμῶν πλεονέκτημα.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ἰδοὺ ἀφικόμεθα εἰς τὸ 1893 ἔτος μ. Χ. Ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐπιτραπήτω μοι ν' ἀπαντήσω εἰς τὸ τοσάκις ὑποβλήθην καὶ συχνάκις τοσοῦτον παραδόξως συζητηθῆν ἀπὸ τινος ζήτημα τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τοῦ αἰῶνος. Ἰκανῶς δυσσερμῆνυτον τυγχάνει τὸ ὅτι οἱ ἡμίσεις τῶν συζητούντων κηρύσσουσιν ὅτι τὸ ἔτος 1900 θ' ἀνήκει εἰς τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα διὰ τὸν λόγον ὅτι παιδίον 0 ἔτους καὶ μηνῶν τινῶν ὑφίσταται κάλλιστα. Ἄλλ' ὅμως βέβαιόν ἐστίν ὅτι τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἡμετέρας χρονολογίας ἠριθμήθη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1 καὶ οὐχὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 0. Ὁ πρῶτος αἰὼν ἤρξατο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1 καὶ ἔληξεν εἰς τὸ ἔτος 100. Ὁ δεῦτερος ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 101 καὶ ἔληξεν εἰς τὸ ἔτος 200. Ὁ 10' αἰὼν ἤρξατο τὸ 1801 καὶ θά λήξει τῇ 31 δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1900. Τὸ ἔτος 1 σημαίνει τὸ πρῶτον ἔτος, οὐχὶ δὲ ἓν ἔτος πλήρες πλέον ἐνδὸς νέου ἔτους τρέχοντος.

Ὁ εἰκοστὸς αἰὼν λοιπὸν θ' ἄρξεται ἀπὸ τῆς 1ης ἰανουαρίου 1901. Τοῦτο δὲν θά παρακολύσῃ ἀναμφιδόλως τὴν ἐπέλευσιν ἐτέρων παραδοξολογιῶν πρὸς περιπλοκὴν τοῦ ζητήματος, πιθανὸν δὲ καὶ θεατρικῶς νὰ παρασταθῇ πάλιν τὸ κατὰ τὸ 1800 παιχθὲν ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον χρονολογικῆς πραγματικότητος: Ἐν τίνι αἰῶνι ζῶμεν, ἀγαθὲ θεέ! . . . διότι πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν τὸ ζήτημα συνεζητεῖτο ἀκριβῶς ὡς τὸν τρόπον καὶ σήμερον.

Οἱ ἡμέτεροι ἀναγινώσκουσι ὅτι ἡ χριστιανικὴ χρονολογία δὲν ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων πρὸ ὀκτωκαίδεκα αἰῶνων, ὑπὸ πρακτικὴν δ' ἐποψίαν δὲν χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, πολλὰ δ' ἤττον ἀπὸ τῆς ἐνσαρκώσεως αὐτοῦ, παρὰ τὸν ἀρχαῖον αὐτῆς τύπον: ἀπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐνσαρκώσεως (ab incarnatione Christi). Ἡ χρονολογία αὕτη προὔταθη διὰ πρῶτην φορὰν μόνον τὸν 5' αἰῶνα, ὑπὸ μοναχοῦ, Διονυσίου τοῦ νομα, τοῦ ἐπιλεγομένου μικροῦ, ζῶντος δὲ ἐν Ρώμῃ περὶ τὸ ἔτος 580. Διὰ τῶν λογισμῶν αὐτοῦ οὗτος κατέληξεν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἔτους 753 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης, ὡς ἔτος ἐνσαρκώσεως τοῦ Ἰησοῦ, ἢ βάσις δ' αὕτη ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας, ἥτις ἐγένετο ἀποδεκτὴ μόνον τῷ 800 τῇ διαταγῇ Καρόλου τοῦ Μεγάλου μετὰ τὴν στέψιν αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ ὑπολογισμὸς Διονυσίου τοῦ Μικροῦ σφάλεται κατὰ τέσσαρα ἔτη, καθόσον κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν παράδοσιν ὁ Ἰησοῦς ἐγεννήθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρώδου, θανόντος τῷ 750 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Ὑπολογισμοί, ἢ ἐνταῦθα ἀνάπτειξες τῶν ὁμοίων μακρὰ θ' ἀπέβαινε, δεικνύουσιν ὡς ἔτος γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ τὸ τέλος τοῦ 749 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης, ὡς ἔτος δὲ τοῦ θανάτου τὸ 36ον ἔτος μετὰ τὴν χρονολογίαν ἐκείνην. Ἡ παραδεδομένη χριστιανικὴ χρονολογία, ἥτις ὀρίζει τὸν τοῦ Ἰησοῦ θάνατον εἰς τὸ 33ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ὑστερεῖ κατὰ τέσσαρα ἔτη. Ἡ 1η ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1 εἶναι ἡ πρῶτη ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 750 καὶ οὐχὶ τοῦ ἔτους 754. Τὸ ἔτος 1892 εἶναι πράγματι τὸ 1896ον ἔτος ἀπὸ γεννήσεως Χριστοῦ.

Παρὰ τὴν ἀνεγνωρισμένην πλάνην ἀδύνατος προφανῶς θ' ἀπέβαινε οἰαδίποτε σήμερον μεταβολὴ τῆς ἀρχικῆς ταύτης χρονολογίας, τῆς ἀποτελούσης τὴν βάσιν πασῶν τῶν ἱστορικῶν χρονολογιῶν τῆς Εὐρώπης ἀπὸ χιλιῶν ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα. Καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους, αὕτη ὠρίζετο πράγματι ἐπὶ μακρότατον χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς ἐνσαρκώσεως τῆς ἄλλως λεγομένης ἐπισκέψεως τοῦ Ἁγγέλου Γαβριὴλ, ἥτοι 9 μῆνας πρὸ τῆς τοῦ Ἰησοῦ γεννήσεως, τοῦτέστι τῇ 25 μαρτίου. Ἡ συνθήκη αὕτη ἴλιαν ἐξηπλωμένη ἐν Εὐρώπῃ, διειρηθῆν καὶ μέχρι τοῦ 1745 παρὰ τοῖς κατοικοῖς τῆς Πίσσης, ἢ δὲ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τοῦ Διονυσίου ὑπολογισμῶν χρονολογία ἀπεκλήθη μάλιστα «πισαῖος ὑπολογισμὸς» (calcul pisan). Οἱ τῆς Γαλλίας βασιλεῖς ἀπεδέχοντο ὅτε μὲν τὴν 25 μαρτίου, ὅτε δὲ τὰ Χριστούγεννα, ὅτε πάλιν τὸ Πάσχα, ἢ τελευταία δ' αὕτη ἐπεκράτει συνθήκη ὅτε τῷ 1563 Κάρολος ὁ Θ' ὤρισεν τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους εἰς τὴν 1ην ἰανουαρίου. Ἄλλοι ἐξηκολούθησαν ν' ἀκολουθῶσι τὴν ρωμαϊκὴν συνθήκην, καθ' ἣν τὸ ἔτος ἤρχετο τῇ πρῶτῃ μαρτίου, ὡς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος. Τὰ διάφορα ταῦτα χρονολογικὰ συστήματα ἀποτελοῦσι συχνάκις πηγὴν πολυπλόκων συγχύσεων ἐν τῇ ἀναγνώσει τῶν χρονογράφων τοῦ μεσαίωνος. Τῆς ἐορτῆς τοῦ πάσχα ἀποτελούσης τὴν μᾶλλον κινητὴν χρονολογίαν, ἦν ἰδύνατό τις νὰ φαντασθῇ, ἅτε δυναμένης νὰ συμπέσῃ κατὰ πάσας τὰς μεταξὺ τῆς 22 μαρτίου καὶ τῆς 25 ἀπριλίου ἡμέρας, ἀπαντῶσιν ἔτη, ἅτινα ἔσχον δύο ἢ τρεῖς πλήρεις σχεδὸν μῆνας ἀπριλίου, ὡς τὸ ἔτος 1347.

Ἄλλως ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὐδὲν εἶναι τὸ μᾶλλον αὐθαίρετον ὅσον ὁ καθορισμὸς τῆς τοῦ ἔτους ἀλλαγῆς. Διατί νὰ ἦναι ἀρχὴ τοῦ ἔτους ἢ πρῶτη ἰανουαρίου, ἢ 25 δεκεμβρίου, ἢ 25 μαρτίου ἢ οἰαδίποτε ἄλλη χρονολογία; Τῆς γῆς στρεφόμενης περὶ τὸν ἥλιον κατὰ ἑλλειψίν, μικρὸν διαφέρουσαν περιφέρειαν, τοιοῦτο σχῆμα δὲν ἔχει οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος, εἰς τρόπον ὥστε αὐτὴ αὕτη ἢ φύσις δὲν ἀνέλαθε νὰ σημειώσῃ ποῦ τὸ ἔτος ἄρχεται καὶ ποῦ τελευτᾷ. Ἐν τούτοις αἱ ὥραι τοῦ ἔτους ὑφίστανται. Ἡ φυσικώτερα ἐντύπωσις φαίνεται ὅτι θὰ ἦτο νὰ γίνηται ἡ τῶν ἐτῶν ἐναρξίς διὰ τῶν ὡραίων ἡμερῶν, τῇ 1 μαΐου π. χ. Ἄλλ' ὅμως τὸ ἔαρ τοῦ ἡμετέρου βορείου ἡμισφαιρίου εἶναι τὸ φθινόπωρον τοῦ μεσημβρινοῦ καὶ ὅταν ἡ χειμερινὴ σινδὼν ἐξαπλοῖ τὰς χιόνας αὐτῆς ἐπὶ τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ρωσίας, ἢ Παταγονία καὶ ἢ Νέα Ζηλανδία τέρπονται ὑπὸ τὰς θερμὰς τοῦ ἡλίου ἀκτίνας. Ἰδοὺ τίνος ἔνεκα τὰ ἄλλως τόσον εὐφωνα ὀνόματα τοῦ δημοκρατικοῦ ἡμερολογίου δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς ὀλόκληρον τὴν σφαιρὰν: ταῦτα δὲν εἶναι ἀστρονομικά, αἰτούμαι δὲ συγγνώμην παρ' ὄλων τῶν πολιτικῶν σωμάτων ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου ἂν δηλώσω ὅτι οὐδὲν αὐτῶν δύναται νὰ καταρτίσῃ τι τὸ διαρκὲς ὑπὸ τὴν ἐποψίαν τῆς καταμετρήσεως τοῦ χρόνου καὶ χώρου, ὡς ἐν οἰσδίποτε ἄλλῳ πράγματι συμβαίνει, ἂν μὴ εὐρίσκηται ἐν πλήρει ὁμοφωνίᾳ μετὰ τῶν κκ. ἀστρονόμων. Οἱ βασιλεῖς, οἱ ὑπουργοί, τὰ διατάγματα παρέρχονται: ὁ οὐρανὸς μένει, ἢ δὲ γῆ ἐστρεφται ἐν τῷ οὐρανῷ. Τοῦ Θερμορίδου (Thermidor) λοιπὸν τῆς Γαλλίας ὄντος Ἐπομβριῶνος (Pluiviose)

ἐν τῷ Βουένος-Ἀύρες, καὶ τοῦ Ἀνθεστηριώνος (Floréal) τοῦ Μελδούρνου ὄντος Ὀμιχλώδους (Brumaire) ἐν Λονδίῳ, τὸ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν ἡμερολόγιον εἶναι ἀπαράδεκτον διὰ σύμπαντα ὁμοῦ τὸν κόσμον.

Ἡ γαλλικὴ δημοκρατία εἶχεν ὀρίσει τὴν ἑναρξίν τοῦ ἔτους εἰς τὴν 1ην τοῦ Τρυγητοῦ (Vendémiaire) ἢ τὴν 22 Σεπτεμβρίου, ἡμέραν τῆς ἀνακρούξεως τῆς δημοκρατίας, κατὰ τύχην, ἥτις ὡς τῆς Προνοίας ἀπόρροια ἄλλοτε θὰ ἐχαρακτηρίζετο, συμπιπτούσης μετὰ τῆς ἰσημερίας. Ἀπαλειφόμενου τοῦ πολιτικοῦ χρωματισμοῦ, τοῦθ' ὅπερ εἶχον προδήλως δικαίωμα νὰ πράξωσι τὰ λοιπὰ ἔθνη, ἢ ἀστρονομικὴ χρονολογία παρέμενε, χωρὶς μάλιστα νὰ ἦναι χείρρων ἐτέρας. Καὶ προσοχῆς μάλιστα ἀξία τυγχάνει, καθόσον ἡ φθινοπωρινὴ ἰσημερία τοῦ ἡμετέρου ἡμισφαιρίου εἶναι ἡ ἑαρινὴ τοῦ ἐτέρου, ἢ χρονολογία λοιπὸν αὐτὴ ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς ἀρύεται τὴν ἀρχὴν αὐτῆς. Ἐν τούτοις ἀν' ἐξελέγετο ὡς λογικὴ χρονολογία ἡ 22 Σεπτεμβρίου, εἶδει νὰ ὀρισθῆι πρὸς τοῦτοις ἐν αὐτῇ ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ πρώτου μηνὸς καὶ νὰ εὑρεθῶσι δώδεκα ὀνόματα μηνῶν ἐφαρμοσίμα ἐν τοῖς δυσὶν ἡμισφαιρίοις.

Ἐπειδὴ οὖδ' ἡ ἐλαχίστη ἀπαντῆ λογικὴ ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις γεγονόσι, πάντα τὰ ἄτοπα συστήματα ἡμερολογίου θὰ διαδεχθῶσιν ἄλληλα πρὶν ἢ γείνη ἀποδεκτὸν λογικὸν τι τοιοῦτον, ἀν' κατορθωθῆι ποτε ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ. Ἄνευ ἀντιρρήσεως τὸ λογικώτερον σύστημα θὰ ἦτο ἡ ἑναρξίς τοῦ ἔτους εἴτε ἀπὸ τῶν ἰσημεριῶν εἴτε ἀπὸ ἐνὸς τῶν ἡλιοστασίων, λαμβανόμενου ὑπ' ὅψει ἀπὸ τὰ δύο ἄκρα σημεῖα τῆς ἐλλείψεως, ἢν διαγράψῃ ἡ γῆ περὶ τὸν ἥλιον, τὸ περιήλιον καὶ τὸ ἀψήλιον, δὲν εἶναι σταθερὰ ἀλλὰ μετακινουῦνται ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα καὶ συμπληροῦσι τὸν κύκλον τῶν τοῦ ἔτους ὥρῶν ἐντὸς 21,000 ἐτῶν.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ Καίσαρος, ὅπερ ἀκολουθοῦμεν πάντοτε κατ' ἀρχὴν, ἤρχοντο τῶν ἐτῶν αὐτῶν τὴν 1ην μαρτίου, ἢ δὲ τῶν μηνῶν ἀριθμοῖς ἀντεστοίχει πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην. Ὁ Σεπτέμβριος ἦτο ὁ 7ος, ὁ ὀκτώβριος ὁ 8ος, ὁ νοέμβριος ὁ 9ος καὶ ὁ δεκέμβριος ὁ 10ος μῆν. Κατὰ τὴν εἰς τὴν 1ην ἰανουαρίου μετακίνησιν τῆς τοῦ ἔτους ἐναρξέως ἀφέθη εἰς τοὺς μῆνας τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν ὄνομα, εἰς τρόπον ὥστε ὁ Σεπτέμβριος ἀπέβη ὁ 9ος, ὁ ὀκτώβριος ὁ 10ος, ὁ νοέμβριος ὁ 11ος καὶ ὁ δεκέμβριος ὁ 12 μῆν· τοῦθ' ὅπερ βεβαίως οὐδεμίαν πλεονέκτηται λογικότητα. Λογικὸν θὰ ἦτο νὰ ἐτροποποιουῦντο τὰ ὀνόματα ὡς οἱ Ῥωμαῖοι ἤδη ἐπραξαν διὰ τοὺς ἐπτὰ μῆνας, δόντες τὰ ὀνόματα Ἄρης (Mars, ἐξ οὗ καὶ Ὁ Μάρτιος), Ἀφροδίτη, Μαῖα (ἐξ οὗ καὶ Ὁ Μάιος), Ἥρα (Juno, ἐξ οὗ Ὁ Ἰούνιος), Ἰούλιος καὶ Αὔγουστος εἰς τοὺς πρώτους ἐξ, τὰ δὲ Ἰανὸς (Janus, ἐξ οὗ Ἰανουάριος) καὶ Φέβρουος (Februus, ἐξ οὗ Φεβρουάριος), ἀμφοτέρων ὀνομάτων θεῶν τῶν νεκρῶν, εἰς τοὺς δύο τελευταίους. Ὄφειλομεν ἄλλως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὑπὸ τινος ἐπόψεως τὰ πράγματα δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀπλᾶ ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ φύσει. Οὕτως ἡ περὶ τὸν ἥλιον κίνησις τῆς γῆς δὲν συντελεῖται ἐντὸς ἀκριβοῦς ἀριθμοῦ ἡμερῶν, ἀλλ' ὡς τοῖς πᾶσι γνωστὸν ἐντὸς 365 ἡμερῶν πλεονέκτα ἡμέρας. Τὸ κατ' ἡμερῶν τοῦτο κλάσμα παρακωλύει καὶ θὰ παρακωλύσῃ πάντοτε τὴν ἐπιτυχίαν τελείου ἡμερολογίου.

Ἄν τὸ κλάσμα τοῦτο ἦτο ἀκριβῶς ἴσον πρὸς τὸ 1/4 τῆς ἡμέρας θὰ ἤρκει νὰ προσθέσωμεν μίαν ἡμέραν εἰς τὸ ἔτος ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν τὰ πάντα δὲ θὰ διεκανονίζοντο. Ἀλλὰ τὸ ἔτος δὲν ἀποτελεῖται ἀκριβῶς ἐκ 365 ἡμερῶν καὶ 6 ὥρῶν, ἀλλ' ἐκ 365 ἡμερῶν, 5 ὥρῶν, 48 λεπτῶν καὶ 47 1/2 δευτερολέπτων. Ἡ ἐξ 11 λεπτῶν καὶ 12 1/2 δευτερολέπτων αὕτη διαφορά μεγάλως παρεμβάλλει δυσχερείας ἐν ταῖς πρὸς διευθέτησιν τοῦ ἡμερολογίου προσπάθειαις. Ἐκ τούτου προέκυψεν ὥστε τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, ὅπερ παρενέβαλλεν ἀπλῶς ἐν δίδεκτον ἔτος ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν, ἐχορῆγει ἡμῖν τρεῖς ἡμέρας πλεον τοῦ θέοντος ἐντὸς τετρακοσιετίας. Διὰ τῆς ἐξακολουθήσεως τούτου ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία ἀντὶ νὰ συμπίπτῃ πρὸς τὴν 21 μαρτίου, θὰ συνέπιπτε βαθμυδὸν μετὰ τῆς 10 μαρτίου, τῆς 1 μαρτίου, τῆς 20 Φεβρουαρίου καὶ οὕτω καθεξῆς, δι' ὀπισθοδρομικῆς ἐπὶ τῶν μηνῶν ἐνεργείας.

Οἱ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ὅμως τοῦ πάπα Γρηγορίου τοῦ II' ἀστρονόμοι διώρθωσαν τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν ἐπὶ Ἰουλίου Καίσαρος συναδέλφων αὐτῶν καὶ πρόβειναν πρῶτον μὲν νὰ καταργηθῶσιν αἱ 10 ἡμέραι, αἵτινες ἀπετέλουν τὸ ἐν τῷ ἡμερολογίῳ σφάλμα, ν' ἀποφασισθῆι δ' εἶτα ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι τὰ ληκτικὰ αἰῶνος ἔτη δὲν θὰ ἦναι πλεον δίδεκτα, εἰ μὴ ἐν ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν. Ἐπὶ τούτου ἔλαβον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ἐντὸς τοῦ δίδεκτου ἔτους: οὗτος σύγκειται ἐν τῇ ἀπαλείψει τῶν δύο μηδενικῶν δεξιῶθεν τοῦ ἀριθμοῦ· εἶτα ἀν' ὁ ὑπολειψθεὶς ἀριθμὸς

1) Ὁρεῖλομεν εὐσεβάστως νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἀκριβεστέρως πως ἀπητήτεο διατύπωσις τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἐπὶ τοῦ πάπα Γρηγορίου τοῦ II' ἀστρονόμων ἐκ μέρους τοῦ γράφοντος, ἕνεκα τῆς ἐξακολουθητικῆς καὶ ἐκ συστήματος γινομένης πάντοτε ἀποδόσεως τῆς τοιαύτης μεταρρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου εἰς Γρηγόριον τὸν II' καὶ τοὺς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ἀστρονόμους καὶ τοῦ συνεποῦς ἰσχυρισμοῦ ὅτι ἀπ' αὐτοῦ δῆθεν τοῦ πάπα γρηγοριανὸν τὸ μετερρυθμισμένον ἐκλήθη ἡμερολόγιον. Ἡ ὀρθότερα δ' αὕτη διατύπωσις τοῦ πράγματος θὰ ἦτο ἐκείνη, ἥτις θὰ ἐδήλου τὴν ὑπὸ τοῦ πάπα τούτου καὶ τῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ἀστρονόμων ἀπόφασιν νὰ εἰσαγάγῃσιν τὴν ὑπὸ ἄλλων προγενεστέρων αὐτῶν καὶ δὴ βυζαντινῶν γενομένην μεταρρυθμίσιν καὶ διόρθωσιν τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, ἥτις, καίπερ μὴ ἐφαρμοσθεῖσα, ὀφείλεται ὅμως εἰς τὸν ἐπὶ μαθηματικαῖς καὶ ἀστρονομικαῖς γνώσεσι διακρινόμενον Νικηφόρον τὸν Γρηγοριανόν, τὸν ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Α', ἐξ οὗ Γρηγοριανὸν τὸ μετερρυθμισμένον ἡμερολόγιον ἐκλήθη. Οὐκ ἄσχετον λοιπὸν ἐνταῦθα ἡγοῦμεθα εἰς ἐπιρροῶσιν τῶν ἀνωτέρων καὶ τὴν παράθεσιν ἐκ τοῦ τοῦ Νεολόγου Δεξικῆ ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας περικοπῆς τοῦ εἰς Νικηφόρον τὸν Γρηγοριανὸν ἀναγομένου ἄρθρου, ἐν ᾗ ἀναφέρονται αἱ ἐξῆς λεπτομέρειαι: «Συζητήσεως ἐγερθείσης περὶ τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ εἶδει νὰ ἐορτάζηται τὸ Πάσχα, ὁ Γρηγοριανὸς ἀπέδειξε ὅτι ἀσφαλῆς διατριβὴς ὅτι τὸ μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου σύστημα τοῦ ἐκλέγειν τὴν ἐορτάσιμον τοῦ Πάσχα ἡμέραν ἦτο ἐσφαλμένον καὶ προὔτεινεν ἄλλην ἐν μέρει, ἥτις θὰ ἐγένετο δεκτὴ, εἰ μὴ ἐφοβεῖτο ὁ κληρὸς τὸν δεισιδαίμονα ὄχλον καὶ κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν μεθόδον τοῦ Γρηγοριανῆς μετερρυθμίσεως τὸ καλενδᾶριον μετὰ τριακόσια ἔτη Γρηγοριανὸς ὁ II'. Ἡ περὶ τῆς μεθόδου ταύτης πραγματεία τοῦ Γρηγοριανῆς σώζεται εἰσὶ μέγρι τοῦ νῦν, αἱ δὲ ἀστρονόμοι περὶ πολλοῦ ποιοῦνται αὐτήν». Σ. Μ.

διαιρῆται διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 4, τὸ ἔτος εἶναι δίσεκτον. ἂν μὴ διαιρῆται, εἶναι σύννηθες. Οὕτω τὰ ἔτη 1700, 1800 καὶ 1900 εἶναι δίσεκτα ἐν τῷ ἰουλιανῷ ἡμερολογίῳ, συνῆθη δὲ ἐν τῷ γρηγοριανῷ· τὸ ἔτος 2000 ἔσεται δίσεκτον παρ' ἀμφοτέρους.

Ἴδου ὁλόκληρος ἡ διαφορὰ τοῦ ἀρχαίου πρὸς τὸ νέον ἡμερολόγιον· ὑπολείπεται εἰσέτι μικρὰ τῆς διόρθωσις ἐκ δύο ἡμερῶν καὶ 10 ὥρων ἐντὸς χρονικοῦ διαστήματος 10,000 ἐτῶν, διόρθωσις, ἥτις τελεσθήσεται ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἀπογόνων.

Ὁ πάπας διέταξε λοιπὸν ἵνα ἡ ἐπιούσα τῆς 4 ὁκτωβρίου 1582 θεωρηθῆ ὡς ἡ 15η. Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν διατελουσῶν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ρωμαίου ποντίφηκος, οὐδεὶς ἄλλος ἴθελε νὰ μεταβάλῃ τὴν κρατούσαν συνῆθειαν. Προὔτιμυσαν νὰ μειωσῶν ἐν ἀσυμφωνίᾳ μᾶλλον πρὸς τὴν φύσιν ἢ νὰ ἀποδεχθῶν παπικὴν ἀπόφασιν. Ἐπ' ἀπειρὸν δὲ θὰ ἀνάβαλωσιν τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἀποφάσεως ταύτης. Τὸ ἥμισυ τῆς Εὐρώπης ἀπεδέξατο τὴν μεταρρυθμίωσιν, ἐνῶ τὸ ἕτερον ἥμισυ ἐχρῆτο τῇ συνῆθει εἰσέτι, οὕτω δὲ πολλοὶ προέκυπτον ἐκ τούτου δυσχέρεια. Ἡ Ἀγγλία ἀπεφάσισε νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὴν ἀπόφασιν ἐκείνην μόνον τῷ 1752, τοῦτο δὲ ἀρκετὸν δυνάμεθα ὡς πρὸς αὐτὴν νὰ θεωρήσωμεν, λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς πείδημονος ἀντιφάσεως αὐτῆς εἰς ἀποδοχὴν τοῦ μετρικοῦ συστήματος καὶ τῆς μονάδος τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν—Ζῆθι Βρετανία!— Ὁπωδῆποτε ὅμως ἦτο σχεδὸν ἀνατροπὴ ἢ τοιαύτη παρὰ τοῖς Ἄγγλοις μεταβολή, διότι παρ' αὐτοῖς τὸ ἔτος ἤρχετο τότε τῇ 25 μαρτίου, ἐπρόκειτο δὲ ταυτοχρόνως νὰ ὁρισθῆ ἡ ἐναρξίς αὐτοῦ εἰς τὴν ἰανουαρίου καὶ νὰ ἀπαλειφθῶσιν οὐχὶ δέκα ἡμέραι, ἀλλὰ τρεῖς μῆνες! Νὰ γηράσῃ δὲ τις διὰ μιᾶς κατὰ τρεῖς μῆνας, εἶναι τῷ ὄντι φοβερόν! Αἱ ὥραιαι τοῦ Λονδίνου κυριαὶ ἀνέλαβον κατ' ἀρχὰς ὑπόκωφον πόλεμον κατὰ τοιαύτης προτάσεως, ὑποδιλοῦσαι ὅτι οὐδεὶς ὑπῆρχε λόγος νὰ μὴ ἐπαναλαμβάνηται τὸ αὐτὸ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν· ἀφ' ἑτέρου οἱ ἐργάται, ἀπολλέσαντες ἐν τῷ μέρει κατὰ τὸ φαινόμενον μίαν τοῦ ἔτους αὐτῶν τριμηνίαν, πραγματικὴν ἐπεδείξαντο ἀντίστασιν εἰς τὴν τοῦ καθεστῶτος τροποποιήσιν, τὴν δὲ ἡμέραν τῆς ἀνακρούσεως τοῦ νομοσχεδίου ὁ λαὸς κατεδίωκε τὸν λόρδον Τσεστερφίλδ ἐν ταῖς τοῖς πόλεως ὁδοῖς, φωνῶν: «Ἀπόδοτε ἡμῖν τοὺς τρεῖς ἡμῶν μῆνας!» Οὐδὲν ὅμως τὸ δυσάρεστον ἐπῆλθεν, ἡ δὲ γῆ ἐξηκολούθει στρεφόμενην.

Καὶ σήμερον ἐτι ἡ Ρωσία δὲν τολμᾷ νὰ θίξῃ τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, τὸ ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας καθιερωμένον· ὕστερεὶ λοιπὸν κατὰ 12 ἡμέρας ὡς πρὸς τὴν ἡλιακὴν ὄραν, ἐντὸς δ' ἑννέα ἐτῶν θὰ ὑστερῆ κατὰ 13, ἐκτὸς ἐὰν ὁ τσάρος Ἀλέξανδρος ὁ Β' ἐπιστήσῃ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ δι' ἐπιστημονικῆς μεταρρυθμίσεως, ἐπιβαλλομένης εἰς πεπολιτισμένον κόσμον¹. Τίς ὅμως δύναται νὰ γινώσκῃ ὅτι τοιαύ-

1) Ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐπιστημονικῆς μεταρρυθμίσεως, τότε μόνον ἔχει τὴν ἀποδιδμένην αὐτῇ ἀξίαν ὅσον διὰ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς ἐπανορθοῦται ὡς οἶόν τε ἢ πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς ἐπικρατούσα πλάνη· ἐν τούτοις ἢ παρὰ τῷ ὀρθοδόξῳ κόσμῳ εἰσαγωγή τοῦ γρηγοριανῶ ἡμερολογίου οὐδὲν τοιοῦτο θὰ ἐπήνεγκεν ἀποτελεσμα-

την μεταρρυθμίσεως δὲν θὰ προῦκάλει σοβαρὰς δυσχερείας!

Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερόν τι. Τὸ ἔτος δὲν ἔχει διάρκειαν ἀπολύτως σταθεράν, ἅτε ποικίλον κατὰ 38 δευτερόλεπτα περισσότερον ἢ καὶ ὀλιγώτερον τῆς μέσης αὐτοῦ διάρκειας. Βραδέως ἡλαττώθη ἀπὸ τῆς ἐναρξέως τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς. Ἐκατονταετῆς ἀνῆρ τῶν ἡμετέρων χρόνων ἔζησε πράγματι κατὰ 20 λεπτὰ ὀλιγώτερον ἢ ἑκατοντούτης ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς τοῦ οἴνου αὐτοκράτορος Χοάγκ-Τι. Ἡ βραχυτέρα διάρκεια τοῦ ἔτους ἔσται τῷ 7600, ὕστεροῦσα κατὰ 70 δευτερόλεπτα τοῦ ἔτους 3040 πρὸς τῆς ἡμετέρας χρονολογίας. . . .

Ἄλλὰ τοῦτο εἶναι ἀσήμαντον. Τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπινῳ βίῳ ὡς καὶ ἐν τῷ βίῳ τῶν ἄλλων ὄντων ἐνδιαφέρον εἶναι ἡ ἐνέργεια τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὅλου ἔτους, ἐνέργεια λίαν πολλαπλῆ καὶ περιεργοτάτη. Ἐν μόνῃ τῇ Γαλλίᾳ γεννῶνται π. χ. 160 χιλ. παιδῶν ἐπὶ πλεον τὸν μάρτιον ἢ οἱ κατὰ ἰούνιον γεννῶμενοι. . . .

Μὴ ἀποπλανηθῶμεν ὅμως εἰς τὰς φυσιολογικὰς φάσεις τῶν μηνῶν καὶ ἡμερῶν, περατώσωμεν δὲ τὰ περὶ ἡμερολογίου γραφόμενα ταῦτα, ἐπευχόμενοι τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταῖς μακρὰν σειράν ἐτῶν, ἀξίαν τοῦ ἀρίστου τῶν κόσμων. Ὁ πλανήτης, ὃν κατοικοῦμεν, δὲν φέρει κἄπως χαρακτῆρα, οἷον ἡμεῖς ἀναγκάζομεν αὐτὸν νὰ φέρῃ:

CAMILLE FLAMMARION

(Κατὰ μετάφρασιν F. K. A.).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ὅτε τὴν 8)20 δεπτεμβρίου 1519 ὁ ἀτρόμητος Μαγγελάνος ἐγκατέλιπε τὸν ἐν Ἰσπανίᾳ λιμένα τοῦ San Lucar, ὀριζόμενος εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἀγνώστου, ὁ στόλος αὐτοῦ ἀπετελεῖτο ἐκ 5 πλοίων, μικρῶν καὶ σαθρῶν, ἅτινα οὐδὲ πρὸς ἀκτοπλοῖαν ἴσως θὰ ἐχρησιμοποιοῦντο σήμερον· τούτων τὸ ἐν, ἐφ' οὗ ἐπέδαινε αὐτὸς ὁ Μαγγελάνος, καλούμενον Trinidad, εἶχε χωρητικότητα 130 τόννων· ἕτερον, καλούμενον San Antonio, εἶχε τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ χωρητικότητα· δύο, φέροντα τὰ ὀνόματα Vittoria καὶ Concepcion, εἶχον χωρητικότητα ἀνὰ 80 τόννων· τελευταῖον δὲ, τὸ San Tiago, εἶχε χωρητικότητα 60 μόνον τόννων. Τὰ πλοῖα ταῦτα ἔφερον ἀνὰ 3 ἢ 4 ἰστούς καὶ εἶχον ὀλικὸν πλήρωμα 260 ἀνδρῶν. Οὐδόλως ἄπορον ὄθεν, ἀλλὰ καὶ θαυμαστὸν μάλιστα, ἐὰν ὁ εἰς τῶν πλοιαρχῶν τῆς ἐκδρομῆς, ὁ Σεβαστιανὸς del Cano (3 ἔτη καὶ 14 ἡμέρας βραδύτερον) ἐπανῆλθε συμπληρώσας τὸν περι-

τὸ μόνον ὅπερ θὰ κατωρθοῦτο θὰ ἴτο ἢ κατὰ μέγα μέρος μὲν, μερικῆ ὅμως πάντοτε οὐχὶ δὲ πλήρης διόρθωσις ἐσφαλμένης χρονολογίας, διότι ἂν τὸ ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον κατὰ 12 ἡμέρας τανῦν ὕστερεὶ καὶ τὸ γρηγοριανὸν ἐπίσης σφέλλεται κατὰ 2, ὡς γνωστὸν. ἡμέρας ἢ τοῦ ἡμερολογίου λοιπὸν μεταρρυθμίσεως θὰ ἐπετυγχάνετο μόνον διὰ κοινῆς ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν ἐναρξέως. (Ἴδε καὶ Νεολόγου Ἑβδομαδιαίαν Ἐπιθεώρησιν. Τόμος Α' σελ. 246—247) Σ. Μ.